

A.Z. 1901.

betr.: Guldenboek

25 Juni 1951

Aan het bestuur van het Goois Museum
te
Hilversum.

In navolging van hetgeen in deze reeds in verscheidene grotere gemeenten is geschied, heeft ons college besloten over te gaan tot de instelling van een zogenaamd Guldenboek der gemeente Hilversum.

Het is de gedachte dat daarin zullen worden ingeschreven in de eerste plaats de namen van die ingezetenen, die zich jegens de gemeente op zeer bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt. Ook zij echter die zich door hun werkzaamheid op ander terrein uitzonderlijke verdiensten voor het algemeen belang hebben verworven en daardoor tot de aanzienlijkste burgers der gemeente kunnen worden gerekend, zullen in het boek worden vermeld.

Behalve de naam, zal ook een korte omschrijving van de verdiensten van de ingeschrevenen worden opgenomen.

Het is voorts de bedoeling dat het Guldenboek in het Hilversums verleden teruggrijpt, zodat dus ook personen van zeer bijzondere betekenis uit vroeger jaren daarin een plaats vinden.

Ons college acht het raadzaam omtrent deze zaak de voorlichting te ontvangen van een kleine commissie van deskundigen. Deze commissie zou o.i. uit 5 personen dienen te bestaan.

Wij zouden het daarom zeer op prijs stellen indien wij van uw bestuur een opgave mochten ontvangen van een 5-tal personen dat zijns inziens geschikt is om in een dergelijke commissie zitting te nemen.

Burgemeester en Wethouders van Hilversum,	
De Secretaris,	De Burgemeester,
P. BERGSMAN	J. F. A. A. LENS, l.b.

29 December 1952

Nota voor Burgemeester en Wethouders i. z. de instelling van een Gulden Boek
B. & W.

16 JAN. 1953

Voor zoveel nodig breng ik in herinnering, dat Uw College in Juni 1951 be-

sloot voor deze gemeente in navolging van hetgeen in andere plaatsen is geschied, over te gaan tot de instelling van een zogenaamd "Gulden Boek". Nadat het bestuur van de stichting "Museum voor het Gooi en omstreken" Uw College op uw verzoek van advies had gediend omtrent de samenstelling van een commissie, welker taak het zou zijn Uw College voor te lichten omtrent de personen die voor inschrijving in het Gulden Boek in aanmerking zouden komen, werd in October 1951 tot een vijftal personen het verzoek gericht in zodanige commissie zitting te nemen. Vier hunner, t.w. de heren J.G.E. Gieskes, C.G. de Jager, Dr J.R. Jansma en Dr G.G. Pekelharing verklaarden zich daartoe bereid. De vijfde, Ds A.L. Broer, meende zich niet beschikbaar te moeten stellen daar hij zich voor de noodzaak zag gesteld zijn werkzaamheden te beperken. Er is toen nog een verzoek gericht tot de heren C.H. van den Berg, Dr A. van der Horst en Dr K.W. Rutgers, die allen mededeelden gevolg te willen geven aan de uitnodiging om deel uit te maken van de commissie.

Thans zou derhalve kunnen worden overgegaan tot de instelling van de commissie. Het schijnt mij echter gewenst om voordien enige grondgedachten vast te leggen, die de commissie in acht zou moeten nemen. Ik denk hierbij aan:

- 1e. het wezenlijke d o e l waarmede het Gulden Boek in het leven wordt geroepen;
- 2e. de verhouding die er moet bestaan tussen het G u l d e n B o e k en de, in December 1939 ingevoerde, gemeentelijke l e g p e n n i n g .

Wat het doel betreft, meen ik als mijn persoonlijke opvatting te mogen vooropstellen dat in het G u l d e n B o e k en de l e g p e n n i n g beide niet uitsluitend een eerbetoon moet worden gezien, al zal het Gulden Boek dit karakter uiteraard wel uitsluitend dragen ten aanzien van die verdienstelijke burgers uit het verleden wier naam, misschien pas lang na hun dood, wordt ingeschreven. Deze gevallen vormen echter een afzonderlijke groep, die ik de "historische" zou willen noemen.

Daarnevens is het echter de bedoeling in het heden te werken, d.w.z. na te gaan aan welke personen van het thans levende geslacht een plaats in het ereboek dient te worden gegeven en daarmee in het vervolg van tijd voort te gaan. Hierbij komt m.i.,

naast

naast de huldiging, een ander element aan de orde en wel de bevordering van de burgerzin. Onvermijdelijk zitten er aan de toekenning van onderscheidingen twee kanten. De vóórzijde van de medaille vormt de gerechtvaardigde erkenning van hoge verdiensten, die de betrokkenen met zuivere gevoelens van voldoening en dankbaarheid kunnen aanvaarden. De keerzijde is echter de streling van de misschien minder edele menselijke eigenschappen van eerezucht - om niet te zeggen ijdelheid - , waarvan de één zich nu eenmaal moeilijker weet te onttrekken dan de ander.

Hoe dit zij, aan beide categorieën van gevoelens is dit nuttig effect verbonden, dat zij bij nagenoeg ieder mens de gezonde prikkel scheppen zich naar de mate zijner krachten voor de gemeenschap in te spannen. Het openbaar belang vordert de activering van deze prikkel. Het schijnt mij toe dat het Gulden Boek en ook de Legpenning moeten dienen als middelen om de gemeenschaps- of burgerzin op gepaste wijze aan te kweken.

De penning is ingesteld bij raadsbesluit van 13 December 1939, overeenkomstig de voordracht van B. en W. van 5 December t.v. (gem. blad nr 203). Dit geschiedde met de bedoeling de rij te openen met toekenning (in goud) aan de te dien tijde aftredende Burgemeester J.M.J.H. Lambooy. Aan dit voornemen is gevolg gegeven en bovendien is sindsdien de penning uitgereikt aan:

de oud-Wethouder/wnd Burgemeester na de bevrijding, B.H. Bakker, bij diens 70ste verjaardag (31 Januari 1949),

de gemeentearchitect, W.M. Dudok, bij het verlaten van de vaste gemeentedienst (21 Juli 1949),

beide in goud;

en de gevierde concertzangeres Mevrouw A. Noordewier-Reddingius, gedurende 50 jaren inwoonster der gemeente, bij het bereiken van de 80-jarige leeftijd (1 Augustus 1948

in zilver.

Van hen is thans alleen de heer Dudok nog in leven.

Bij nota van 27 Januari 1949 heeft de toenmalige gemeentesecretaris gerapporteerd over de richtlijnen die - met alle vrijheid overigens - bij de toekenning van de legpenning, in beide soorten van metaal, dienen te worden gehanteerd. B. en W.

hebben

hebben zich hiermede in beginsel verenigd. (18 Februari 1949).

Deze richtlijnen luiden als volgt:

legpenning in goud:

- a. personen van buitenaf, die om zeer bijzondere en hoogst zeldzame redenen door de gemeente dienen te worden geëerd;
- b. personen die de gemeente door langdurige en belangrijke diensten rechtstreeks in of aan het gemeentebestuur aan zich hebben verplicht;

legpenning in zilver:

- a. personen die de gemeente anderszins door diensten rechtstreeks in of aan het gemeentebestuur aan zich hebben verplicht;
- b. ingezetenen, die het gemeentebestuur - daargelaten hun verdiensten in ander, ruimer verband - mede om de betekenis die hun aanwezigheid in Hilversum voor haar heeft, meent te moeten huldigen.

Bij vergelijking van de bewoordingen van de voordracht tot instelling van de legpenning, de nota van de voormalige gemeentesecretaris en de uitnodigingen, die tot enkele personen zijn gericht om zitting te nemen in de Commissie voor het Gulde Boek, treedt uiterst weinig verschil tussen de bedoelingen van de twee instellingen aan den dag. Het schijnt mij ook uitermate moeilijk nauwkeurig omliggende grenzen te stellen. Toch behoort er enige afbakening te zijn. Ik zou willen voorstellen de gouden en de zilveren legpenning als de hoogste onderscheidingen te blijven zien. De instelling van het Gulden Boek schept dan de mogelijkheid om in enigszins ruimere mate personen, die zich tegenover de gemeente Hilversum verdienstelijk hebben gemaakt, te eren. Trouwens, naar mijn mening zou ook een ietwat ruimer gebruik moeten worden gemaakt van de bevoegdheid tot toekerning van een legpenning, zodat als regel onder de levenden drie tot vijf houders van de penning zijn. Hiervan kan m.i. een opwekking van de burgerzin uitgaan. Het bezit van de legpenning moet echter overeenkomstig de bedoeling die in 1939 bij de instelling heeft voorgezeten, een onderscheiding van zeer hoge waarde blijven en de toekerning dientengevolge zeer beperkt en als uitzondering te beschouwen.

Voor

Voor inschrijving in het Gulden Boek zou ik slechts als nieuwe categorie van personen naar voren willen brengen personen, die belangrijke diensten aan de Hilversumse gemeenschap hebben bewezen anders dan door diensten rechtstreeks in of aan het gemeentebestuur. Overigens moet m.i. van de inschrijving in het Gulden Boek slechts de bedoeling zijn een uitbreiding van de mogelijkheid tot ering van dezelfde categorieën van personen, die in de richtlijnen voor de toekenning van een legpenning zijn genoemd. Dit zullen dan praktisch de categorieën zijn, die zijn genoemd voor toekenning van de legpenning in zilver. Alle personen, die een legpenning waardig worden gekeurd, zouden naar mijn mening in het Gulden Boek moeten worden ingeschreven. Overigens moet m.i. ook voor de inschrijving in het Gulden Boek gelden, dat deze, zij het in mindere mate dan de toekenning van een legpenning, als een hoge onderscheiding is aan te merken. Bij wijze van norm zou ik een aantal van ten hoogste 10 onder de levenden als richtlijn willen zien gesteld.

Een Gulden Boek heeft m.i. dit aantrekkelijke, dat wanneer daarin de overwegingen worden opgenomen, die tot de inschrijving hebben geleid, dit een typisch gemeentelijk historisch bezit wordt, dat voor het nageslacht van waarde kan zijn bij de bestudering van de geschiedenis van Hilversum.

Van de inschrijving in het Gulden Boek zou m.i. aan de betrokkenen een oorkonde moeten worden ~~opgesteld~~. *afgeprikt*

Tot de instelling van een Gulden Boek zal m.i. de gemeenteraad moeten besluiten, evenals destijds ook de legpenning door de gemeenteraad is ingesteld. Het komt mij wenselijk voor ten aanzien van de aanwijzing van degenen, die in het Gulden Boek zullen worden ingeschreven, overigens dezelfde gedragslijn te volgen als met betrekking tot de toekenning van de legpenning is aangenomen.

Bij het besluit van de Raad van 13 December 1939 zijn de beslissingen over de verlening van dit ereteken aan B. en W. overgelaten. Van nature spelen bij dergelijke zaken te veel omstandigheden van persoonlijke aard een rol, dan dat beraadslaging in 's Raads vergaderzaal aanbeveling kan verdienen. Intussen heeft in het verleden in belangrijke gevallen voorafgaand overleg met de voorzitters van de raadsfracties plaats gevonden.

De beslissingen omtrent inschrijving in het Gulden Boek zouden m.i. ook bij Uw College moeten berusten.

Ten slotte vraag ik nog uw aandacht voor de te volgen gedragslijn. Het is reeds enige tijd geleden dat de uitnodigingen om zitting te nemen in de commissie voor het Gulden Boek zijn verzonden. Nu is het voor mij de vraag of thans tot instelling der commissie moet worden overgegaan en aan de Raad eerst een voorstel tot instelling van het Gulden Boek zal worden gedaan als de commissie een advies heeft ingezonden, dan wel of eerst de beslissing van de Raad zal worden gevraagd alvorens de commissie in te stellen. De eerst-geschetste gedragslijn heeft het voordeel, dat een concreter beeld van de bedoeling van het Gulden Boek aan de Raad kan worden voorgelegd. Anderzijds lijkt het mij juist, dat de instelling van het Gulden Boek een feit is, alvorens aan een commissie het verzoek wordt gericht omtrent de daarin op te nemen personen van advies te dienen en zodanige commissie zich aan het werk zet. Bovendien wordt de mogelijkheid van een bespreking in een raadsvergadering omtrent de in het Gulden Boek op te nemen personen voorkomen, wanneer de voordracht tot instelling van het Gulden Boek aan de Raad wordt aangeboden voordat de commissie heeft geadviseerd. Naar mijn mening verdient de laatste gedragslijn de voorkeur.

Resumerend stel ik Uw College voor

1. aan de Raad een voorstel te doen tot het instellen van het "Gulden Boek der gemeente Hilversum", bestemd om daarin in te schrijven de personen, die zich naar het oordeel van B. en W. in bijzondere mate verdienstelijk hebben gemaakt jegens de plaatselijke gemeenschap.
2. Wanneer de Raad tot de instelling van het Gulden Boek besluit, een commissie in het leven te roepen, waaraan de opdracht wordt verstrekt van advies te dienen omtrent de in het boek in te schrijven personen, in de eerste plaats omtrent de personen uit het verleden, die voor inschrijving in aanmerking komen.
3. Aan de commissie voor het van advies dienen omtrent de personen onder de levenden, die in het Gulden Boek zullen worden ingeschreven als richtlijnen mede te delen:
 - a. dat Uw College meent, dat als regel ten hoogste tien personen onder de levenden

in het Gulden Boek behoren te zijn ingeschreven, daaronder begrepen de nog in leven zijnde houders van de legpenning, die op grond van de toekenning van die penning worden ingeschreven;

b. dat voor inschrijving in aanmerking komen

1. personen van buitenaf, die om bijzondere en zeldzame redenen door de gemeente dienen te worden geëerd; .
2. personen, die de gemeente door diensten rechtstreeks in of aan het gemeentebestuur aan zich hebben verplicht;
3. ingezetenen, die het gemeentebestuur -- daargelaten hun verdiensten in ander, ruimer verband -- mede om de betekenis die hun aanwezigheid in Hilversum voor de gemeente heeft, meent te moeten huldigen;
4. personen, die belangrijke diensten aan de Hilversumse gemeenschap hebben bewezen anders dan door diensten rechtstreeks in of aan het gemeentebestuur.

Ik heb nog overwogen of aan de in te stellen commissie bovendien zou moeten worden opgedragen van advies te dienen omtrent de toekenning van de legpenning. Naar mijn mening kan hiervan worden afgezien. Wanneer overeenkomstig het vorenstaande wordt besloten, zal de toekenning van de legpenning een onderscheiding betekenen boven en behalve de onderscheiding, die de inschrijving in het Gulden Boek reeds is en komen voor de legpenning geen personen in aanmerking, die niet voor inschrijving in het Gulden Boek in aanmerking zouden komen. Wanneer de commissie personen voor inschrijving voordraagt, kunnen B.en W. m.i. zelfstandig beslissen of deze bovendien voor een legpenning in aanmerking komen.

Als regel zou m.i. de inschrijving in het Gulden Boek, al dan niet in verbinding met de toekenning van een legpenning, moeten geschieden tegen 4 Maart van enig jaar, d.i. de datum waarop Hilversum in 1424 voor het eerst als zelfstandige gemeente in de rij der Nederlandse gemeenten optrad.

Wellicht ten overvloede meen ik tenslotte nog te moeten doen opmerken, dat het bovenstaande niet uitsluit dat B.en W. ook personen, die niet door de commissie zijn voorgedragen, in het Gulden Boek zullen mogen inschrijven en kunnen vereren met een legpenning.

De Wethouder van Onderwijs,

